

Parastie jeb sējas lini ir viengadīgs lakstaugs. Tas ietilpst Linaceae dzimtas *Linum* ģintī kopā ar vēl aptuveni 180-200 augu sugām.

Interesanti

Viena no vissenāk kultivētajām lauksaimniecības augu sugām. Lina audeklā ietītas Ēģiptiešu mūmijas pirms 7 000 gadiem. Lina audums - "ziemeļu zīds". Latvijā linus audzē kopš 2.–4. gs.

Liniem nepieciešams 100 mēreni siltas un mitras vasaras dienas, lai sasniegtu augstumu - 1 m.

2018.gadā Latvijas šķiedras lina līnijai 'I 18-1' piešķirts šķirnes statuss ar nosaukumu 'Vilani' - paredzēti gan šķiedras, gan sēklu ražošanai.

Dažādās valodās: latgaļu – lyni, angļu – flax, igauņu – lina, krievu – лен, latīņu – linum, lietuviešu – linais, poļu – lę, somu – pellava, ukraiņu – льон, vācu – der Lein, zviedru – lin

Īpašības - antiseptiskas un antibakteriālas īpašības, termoizolācija, liela siltuma vadītspēja, mehāniska izturībam.

Senāk un tagad

LINU AUDZĒŠANA UN PĀRSTRĀDE

Senāk linus audzēja visā Latvijas teritorijā, un to eksporta ziņā Latvija ieņēma 2. vietu pasaulē. Vēsturiski galvenais lina audzēšanas reģions ir Latgale. Viļaka ir bijis lielākais lina centrs tuvākajā apkārtnē – Ziemeļlatgalē. 19.gs uz Viļaku ebrejiem nodot linus veda pat no Ostravas apriņķa. Tagad linus Latgalē un arī Latvijā audzē nelielās platībās. Vislabāk pazīstami ir šķiedras un eļļas lini.

Senāk Latgalē katrs sevi cienošs saimnieks audzēja linus un saimniece gatavoja no tiem diegus un auda skaistos lina galdautus, palagus, dvieļus un kreklus.

Tagad garās šķiedras izmanto tekstilrūpniecībā, no tām gatavo pavedienus, auž audumus. Īsās šķiedras savukārt izmanto būvmateriālu ražošanā, telpu dekorēšanai. Latgalē vairāk attīsta šķiedras linkopību. Linsēklu un linsēklu eļļas ražošana.

Zied jūnijā un jūlijā. Senāk ziliem ziediem, bet tagad arī baltiem ziediem "Vilani".



Viļakas pilsētas ģērbonis

Vairoga galva ir zelta krāsā un tajā attēloti trīs zili lina ziedi, kas norāda uz kādreizējo pilsētnieku nodarbi - lina audzēšanu un pārstrādi

Tūrisma informācija
Balvi/Viļaka
29272948, turisms@balvi.lv
28686600, turisms@vilaka.lv

Sagatavoja: Ziemeļlatgales biznesa un tūrisma centrs
Foto: Dzintars Dvinskis, TIC arhīvi
Makets: "Amatī Print"



Linu ceļš Ziemeļlatgalē

„Linu ceļš” ir jauns kultūrvēsturiskā tūrisma piedāvājums Ziemeļlatgalē – austrumu pierobežā no vasaras līdz rudenim, aicinot ciemos uz Balvu novadu izzināt, atklāt, apgūt, sajust, nogaršot visu par un ap liniem un ieklausīties vietējo saimnieku stāstos.



Maršruts

(Ieteicams vasara - rudens sezonā)

Ziguri

c. Tepeņica, Susāju pag.,
Balvu nov.,
26446147,
retro73@inbox.lv

3. Senlietu un retro motociklu kolekcija "Cīruļiši"

Balvu iela 13 un Klosters
iela 1, Viļaka, Balvu nov.,
28386859,
vilakamuzejs@balvi.lv
@Viļakas muzejs

4. Viļakas muzejs

2. Kultūrvēsturiskā lauku sēta "Vēršukalns"

c. Svīpova, Susāju pag.,
Balvu nov.,
25648877,
muzejsversukalns@balvi.lv,
@versukalns

1. Eglavas mežniecības muzejs

"Mežābeles", c. Eglava,
Susāju pag., Balvu nov.,
29243878,
zeile14@inbox.lv,
www.emmuzejs.lv

Balvi

Rekova

5. Rekovas dzirnavas

Rekova, Rekovas iela 19,
Šķilbēnu pag., Balvu nov.,
29132664
@Rekovas dzirnavas

6. z/s „Kotiņi”

Šķilbēnu pag., Balvu nov.,
26422231,
www.kotinuveikals.lv
@Kotinizs

Baltinava

7. Ontona Slišana Upītes kultūrvēstures muzejs

Akas laukums 1, c. Upīte,
Šķilbēnu pag., Balvu nov.,
29868786,
upites.muzejs@gmail.com,
www.upite.lv,
@NKM Cupite

7. Upīte

8. "Zeļčusola"

"Janki", Šķilbēnu
pag., Balvu nov.,
29754060,
@anneleszeme

1. Eglavas mežniecības muzejs

Ieklausies līnu stāstos!

Lai gan muzeja nosaukums ietver vārdu „mežniecība” un visu, kas ar to saistās, muzejam ir ļoti plaša bijušā Balvu rajona kultūrvēstures ekspozīcija un arī savs līnu stāsts. Dzirdēsi stāstus par līnu audzēšanu, novākšanu, apstrādes procesu no padomju laikiem. Līnu šķiedra un pakulas, kvalitāte un atšķirības. Dažāda resnuma, numura līnu diegi un to izmantošana. Vērpjamie ratīņi šķiedras un pakulu vērpšanai. Aužamie stāvi un aušanas process stellēs. Gatavie darbi no vissmalkākajiem rokdarbiem līdz maisu audumiem. Gatavo darbu glabāšana. Līnu talkas fotogrāfiju aplūkošana.

2. Kultūrvēsturiskā lauku sēta "Vēršukalns"

Lustīga kopā būšana ar vietējo folkloras kopu!

Dziesmu dziedāšana, seno amatu demonstrēšana un iemēģināšana kopā ar vietējo folkloras kopu dalībniekiem. Vietējo rokdarbnieču un amata pratēju darbu izstāde. Grupu ēdināšana.

3. Senlietu un retro motociklu kolekcija "Cīruļiši"

Iepazīsti senā Tepeņicas ciema stāstu!

Kolekcija izvietota saimniecības "Cīruļiši" ēku kompleksā, kur dažas ēkas vēl ir saglabājušās no senā Tepeņicas ciema jeb sādžas laikiem. 20.gs sākumā būvētajā un vēlāk atjaunotajā klēfī, izvietota interesanta un daudzveidīga darbarīku un sadzīves priekšmetu kolekcija un senas fotogrāfijas, kas iekļauj arī linkopības tradīcijas. Iespēja atbildēt uz dažādiem aļģiem jautājumiem un izpildīt saimnieka uzdevumus.

Papildus iespēja aplūkot 19.gs beigās celto dzīvojamo ēku, kurā apskatāmas dažādas senas mēbeles un daudzi citi interjera priekšmeti, kā arī 40 dažādi retro motocikli.

4. Viļakas muzejs

Uzzini, kāds bija Viļakas mazpilsētas spēks kā linkopības centram!

Ekskursija Viļakas pilsētā - Linkopības nozīme Viļakas attīstībā. 1943.gada 4. augustā sāka iekārtot jaunus līnu centrus, tajā skaitā arī Viļakā. Stāsti par Marienhauzenas muižas un bijušo Līnu fabrikas teritoriju, līnšķiedru un līnu stiebrīņu pieņemšanas punktiem. Pastaiga pa Viļakas ezera promenādi, seno fotogrāfiju aplūkošana, kā arī uzdevumu risināšana.

5. Rekovas dzirnavas

Nogaršo senas receptes mūsdienīgā izpildījumā!

Ziemeļlatgales pērle austrumu pierobežā, kā arī ir vietējās nozīmes arhitektūras piemineklis, kurā ikvienam ir iespēja nobaudīt vietējo Latgales produktu garšu mūsdienīgā izpildījumā. Piedāvā grupu degustācijas, meistarklases (iepriekš piesakot!). Darbojas sava maizes ceptuvītē, kurā katru dienu top baltmaize ar linsēklām, ķieģelīts, batons, saldskābā maize un pupu un zirņu kotlešu masa, zirņu humus.

6. z/s „Kotiņi”

Apskaties mūsdienīgu saimniekošanu un aplūko ziedošus līnu laukus!



Ne tikai vieni no lielākajiem sēklas ražotājiem, bet arī vieni no retajiem līnu audzētājiem Latvijā. Saimniecībā top pērļu grūbas, zirņu un pupu milti un citi brīnumi, spiež rapšu eļļu un kopš 2021. gada ražo linsēklu un kaņepju eļļu. Uzzināsi kādas līnu šķirnes tiek audzētas saimniecībā, aplūkosī modernu saimniekošanu, iegādājies produkciju. Piedāvā ekskursijas grupām, iespēja pieteikt līnu lauku apskati un fotosesijas, līnu kūlīšu sagatavošanu līdzņemšanai (ieteicamais laiks jūlijs-augusts).

7. Ontona Slišana Upītes kultūrvēstures muzejs

Atklāj meistaruru sevī Upītes kultūrtelpā!

Upīte ir ciems, kur tiek godātas dzīvās kultūras mantojuma tradīcijas, kas raksturīgas tieši Ziemeļlatgalei. Apgūsti senās amatu prasmes meistaruru vadībā - dekoru aušana ar celu dēlīšiem un līnu pakulu lellīšu gatavošana.

8. "Zeļčusola"

Apstājies un saplūsti ar dabu, atgriezoties 100 gadus senā pagātnē!

Piedāvā izstaigāt "Zeļču līnu muorku" taku un apskatīt līnu augšanas procesā. Iespēja izmēģināt aušanu "stuvūs" no līnu pakulām vai uzaust mandalu apaļajās stellēs no pašu audzētiem līniem, dažādām zālēm, puķēm un līnu pakulu diega. Anneles Slišanas tekstilmākslas darbu izstāde. Iespējams degustēt un iegādāties uz vietas ceptu Zeļču maizi ar linsēklām, kā arī SIA Anneles zeme darinātas rotallietas no līna un vilnas.

